

Årsmelding 2013

Innhold

Årsmelding 2013.....	1
Historie.....	2
Litt mer historie:.....	2
Ankedomstol for tingretter og jordskifteretter	3
Lokalisering	4
<i>Lagmannsrettens hus, Eidsvoll</i>	5
Økonomi	5
Ansatte	5
Dommere.....	6
Administrasjon/ledelse:.....	6
Saksbehandlere:	6
Rettsbetjenter:	7
De som sluttet.....	7
Og de som begynte.....	7
Saksavviklingen	11
Saksbehandlingstid.....	12
Restanser	13
Litt om behandlingen av straffesaker i lagmannsretten.....	13
Anke over kjennelse/beslutning	14
Nytter det å anke straffesaker til lagmannsretten?	15
Litt om behandlingen av sivile saker i lagmannsretten	15
Anker til Høyesterett	18

Eidsivating lagmannsrett – med hovedsete på Hamar – er en av landets seks lagmannsretter. Lagdømmet omfatter fylkene Hedmark og Oppland (unntatt Jevnaker) og 13 kommuner i Akershus, alle på Romerike. Det bor drøye 638 000 mennesker i embetskretsen.

Eidsivating lagmannsrett ønsker med årsmeldinga for 2013 å gi en kort presentasjon av domstolen og hva den har arbeidet med det siste året. Målgruppa er i første rekke det alminnelige publikum, men også meddommere, lagrettemedlemmer, parter, vitner, skoleklasser og andre som kommer i kontakt med oss.

Lagmannsretten har egen hjemmeside under portalen www.domstol.no

Historie

Dagens Eidsivating lagmannsrett har en litt annen historie enn de andre lagmannsrettene i Norge.

Lagmannsrettene, slik vi kjenner dem i dag, ble organisert i forbindelse med straffeprosess-reformen i 1887 da juryordninga ble innført. Landet ble inndelt i seks lagdømmer. I tida etter ble det foretatt flere endringer i lagdømmeinndelingen, og fra 1936 var det fem lagmannsretter: Eidsivating med sete i Oslo, Gulating med sete i Bergen, Frostating med sete i Trondheim, Agder med sete i Skien og Hålogaland med sete i Tromsø.

Da det i 1995 ble foretatt større endringer i straffeprosessen – omtalt som "toinstansreformen" – ble tidligere Eidsivating lagdømme delt i to: Borgarting og Eidsivating. Det er Borgarting – med sete i Oslo – som formelt er fortsettelsen av gamle Eidsivating, mens Eidsivating ble navnet på den nyopprettete lagmannsrett.

Både Borgarting og Eidsivating lagmannsrett fikk navn etter de gamle lagtingene i middelalderen. Det gamle Eidsivatinget var knyttet til Mjøsa. På Magnus Lagabøters tid, ca. 1274, ble Eidsivatinget holdt på Eidsvoll og omfattet i stor grad samme område som dagens Eidsivating lagmannsrett. Navnet Borgarting er tatt fra det gamle lagtinget for området rundt Oslofjorden som hadde tingsted ved Sarpsborg.

Litt mer historie:

De eldste lagting var Gulatinget og Frostatinget, begge omtalt fra tida rundt 950. Eidsivatinget og Borgartinget kom seinere. Eidsivatinget omfattet "fylkene" Raumafylki (dagens Glåmdalen og Romerike), Heinafylki (omfattet dagens kommuner Gjøvik, Hamar, Løten, Ringsaker og Stange) og Hadafylki (omfattet Ringerike m/Modum, Sigdal og Krødsherad, Hadeland m/Land og Toten) samt "bilandskapene" Gudbrandsdal og Østerdal. Tingstedet var Eidsvoll.

Navnet "Eidsivating" skal stamme fra gammelnorsk Heiðsævisþing, som kan oversettes Heidsjøtinget. Heiðsær (Heidsjøen) er identisk med Mjøsa, altså heidenes sjø. Historisk var Eidsivating lagting for befolkningen rundt Mjøsa, og hadde opprinnelig sete på Åker i Vang. Seinere, på Olav den helliges tid, ble lagtinget flyttet til Eidsvoll.

Fra Snorre Sturluson: Norges kongesagaer, Olav den helliges saga avsnitt 114:

Så vendte Kong Olav tilbake til Romerike. Da var det langt på vinteren. Nå stevnet kong Olav et stort ting på stedet Heidsævistinget har vært siden. Han satte det inn i loven at opplendingene skulle sokne til det tinget, og Heidsævisloven skulle gjelde over alle fylkene på Opplanda og så langt omkring andre steder som den alltid har gjort siden.

"Eidsivatingloven" var den loven som ble brukt på Eidsivatinget. Den kan ha blitt nedskrevet på 1100-tallet, men er i tilfelle gått tapt. Det antas at noen avsnitt i Magnus Lagabøtes landslov fra 1274 hadde sitt opphav i en østnorsk lovbok, som kan ha vært Eidsivatingloven.

Kong Olav rir til Opplandstinget på Eidsvoll

Ankedomstol for tingretter og jordskifteretter

Lagmannsretten er først og fremst en *ankedomstol*. Det vil si at nesten alle de sakene lagmannsretten behandler, først er behandlet i tingretten eller i jordskifteretten. Saken er så anket til lagmannsretten av den parten som mener avgjørelsen i *førsteinstansdomstolen* er uriktig. Ankene kan gjelde tre ulike forhold:

- 1) saksbehandlingen – saken ankes fordi en part mener at det er begått feil under saksbehandlingen, f.eks. fordi en dommer i tingretten har vært inhabil, eller at saken ble avgjort uten at parten fikk komme tilstrekkelig til ordet,
- 2) bevisvurderingen – saken ankes fordi en part mener tingretten har lagt feil faktum til grunn,
- 3) rettsanvendelsen – saken ankes fordi en part mener førsteinstansen har misforstått den lovbestemmelsen som regulerer det aktuelle forholdet.

I trygdesaker er lagmannsretten førsteinstans. Det er saker der en part har fått avslag på en klage i Trygderetten, f.eks. på en søknad om uføretrygd eller yrkesskadedekning som Nav har avslått. Da kan parten reise sak for lagmannsretten mot Staten v/ Arbeids- og velferdsdirektoratet for å få prøvd gyldigheten av vedtaket.

Det er følgende 10 tingretter i vårt lagdømme: Hedmarken tingrett, Glåmdal tingrett, Sør-Østerdal tingrett, Nord-Østerdal tingrett, Sør-Gudbrandsdal tingrett, Nord-Gudbrandsdal tingrett, Gjøvik tingrett, Valdres tingrett, Øvre Romerike tingrett og Nedre Romerike tingrett.

I tillegg til anker fra tingrettene, er lagmannsretten ankeinstans for noen avgjørelser som treffes av jordskifteretten. Det er 7 jordskifteretter i vårt område:

Akershus og Oslo jordskifterett, Glåmdal jordskifterett, Hedemarken og Sør-Østerdal jordskifterett, Nord-Østerdal jordskifterett, Nord-Gudbrandsdal jordskifterett, Vestoppland og Sør-Gudbrandsdal jordskifterett, og Valdres jordskifterett

Jordskifteretten er en *særdomstol* som behandler saker som gjelder rettigheter og bruk av fast eiendom, herunder særlig spørsmålet om bedre arronderede eiendommer ved ombytte av arealer mellom naboeiendommer. Et annet viktig område for jordskifteretten er utarbeidelse av regler for bruk av fellesressurser, som en privat veg med mange oppsitter, eller oppløsning av et sameie.

Det er også en jordskifteoverrett i vårt distrikt: Eidsivating jordskifteoverrett. Mens jordskifterettens avgjørelser av rettslig art i hovedsak kan ankes til lagmannsretten, skal avgjørelser av jordskiftefaglig art ankes til jordskifteoverretten. Eidsivating jordskifteoverrett har sete i Hamar.

Fra 1. januar 2016 trer en ny jordskiftelov i kraft, og jordskifteoverretten vil da bli nedlagt. Lagmannsretten vil bli eneste ankeinstans, og det jordskiftefaglige vil bli ivaretatt ved at alle lagmannsrettene får en *jordskiftelagdommer* med særlig ansvar for jordskiftesakene.

Lokalisering

Lagmannsrettens hovedkontor er i Hamar tinghus, som sto ferdig i mars 1999. Besøksadressen er Østre gate 41. Tinghuset ligger meget sentralt i Hamar, halvannet kvartal unna jernbane- og busstasjon.

Lagmannsretten deler tinghuset med Hedmarken tingrett. I tinghusets 2. og 4. etasje er det rettssaler, som er delt mellom tingretten og lagmannsretten. Rettssalkapasiteten i Hamar tinghus er god.

I 4. etasje er det også en kantine for de ansatte. I kjelleretasjen er det bl.a. venteceller der siktede som blir framstilt til rettsmøter av politiet, kan holdes i pauser.

Lagmannsretten har også egne lokaler på Eidsvoll, noen få minutters gange fra jernbanestasjonen, rett ved brua over til Sundet. Dette er Gamle Eidsvoll stasjonsbygning som ble ombygd for våre behov i 2006. Bygget omtales som Lagmannsrettens hus. Her er det en jurysal og en ordinært innredet rettssal, kontorer samt møterom. Det er primært ankeforhandlinger i saker fra Romerike som blir holdt i Lagmannsrettens hus på Eidsvoll.

Lagmannsretten har videre tilgang til en jurysal i Lillehammer tinghus. Lagrettesaker og andre straffesaker med meddommere, der saken kommer fra en av domstolene i Oppland, blir gjerne behandlet her. Lagmannsretten disponerer dessuten en rettssal i Gjøvik tinghus.

Rettsforhandlingene kan også bli holdt andre steder i lagdømmet hvis det er hensiktsmessig f.eks. på grunn av behov for befaring.

Bildetekst:

Lagmannsrettens hus, Eidsvoll

Økonomi

Eidsivating lagmannsrett hadde i 2013 en totalbevilgning på 24,816 millioner kroner. Bevilgningen er en ramme hvor domstolen sjøl foretar prioriteringer ut over faste utgifter til lønn og drift.

Den største utgiftsposten er lønn. 22,156 millioner kroner gikk til lønn inkludert arbeidsgiveravgift. Vel 2,25 millioner kroner gikk til investeringer og ordinær drift av embetet, slik som forbruksmateriell, kontorutgifter og reiseutgifter.

Eidsivating lagmannsrett er tillagt administrasjonen av Hamar tinghus og Lagmannsrettens hus på Eidsvoll. Til driften av disse ble det i 2013 bevilget til sammen 9,822 millioner kroner.

Utenfor budsjettet ble det i 2013 fra domstolen utbetalt 3,843 millioner kroner i forbindelse med avviklingen av sakene. Dette omfatter bl.a. godtgjørelse og reiseutgifter til jurymedlemmer, meddommere og vitner. Utgiftene til advokater, tolker og sakkyndige i straffesaker var på 10,690 millioner kroner. Domstolen utbetalte 2,344 millioner kroner i saker med innvilget fri sakførsel.

Ansatte

Eidsivating lagmannsrett hadde ved utgangen av 2013 i alt 22,4 årsverk. Dette er fordelt på én førstelagmann, én lagmann, 12 faste lagdommere, én administrasjonssjef og 7,4 saksbehandlerstillinger.

Dommere

I 2013 hadde domstolen følgende ansatte:

Førstelagmann Sverre Nyhus

Lagmann Torolv Groseth (i permisjon hele 2013)

Konstituert lagmann Ørnulf Røhnebæk

Lagdommer Inger Marie Dons Jensen (fram til 1. mars 2013), lagdommer Reidar Vigen, lagdommer Fritz Ingar Borgenholt, lagdommer Bernt Krohg (i permisjon hele 2013), lagdommer Kjell Eriksfallet (fram til 1. november 2013), lagdommer Elisabeth Hugem, lagdommer Bjørn Eirik Hansen, lagdommer Kjersti Lund, lagdommer Bodil Thorp Myhre, lagdommer Johannes Høy (tiltrådte 1. januar 2013), lagdommer Terje Hoffmann (tiltrådte 1. januar 2013) og lagdommer Dagny Raa (tiltrådte 1. mars 2013)

Følgende personer har – for en kortere eller lengre periode – vært konstituerte lagdommere i Eidsivating lagmannsrett i 2013:

Henning Jakobsen, Ine Grundt, Tomasz Edsberg, Nina Sollie og Arne Lyng

Følgende har – for en kortere eller lengre periode – vært ekstraordinære lagdommere i Eidsivating lagmannsrett i 2013:

Pensjonert lagdommer Berit Haga, pensjonert sorenskriver Anne Marie Stoltz, pensjonert lagdommer Fridtjof Mohr, pensjonert politimester Bernt Fredrik Moe, pensjonert sorenskriver Knut Sandvik, pensjonert tingrettsdommer Erik Blakstvedt, pensjonert tingrettsdommer Kristian Lous, pensjonert sorenskriver Elling Follestad, pensjonert sorenskriver Gunnar Hansen og pensjonert lagdommer Inger Marie Dons Jensen

Administrasjon/ledelse:

Administrasjonssjef Ove E. Engen

Saksbehandlere:

Rådgiver Anne-Carine Skarstad Hagen, rådgiver Unni Svanheim, rådgiver Kristin Habberstad, førstekonsulent Inger Elise Myrvold, førstekonsulent Anne-Signe Schriwer, førstekonsulent Tone Skaugen, konsulent Marion Rønning og konsulent Orlaug Kjærland.

Rådgiver Linda Johannessen har permisjon for å arbeide for DA i LOVISA-prosjektet.

Rettsbetjenter:

Hans Glorvigen, Per Bjarne Holter, Gustav Torvik (sluttet mars 2013), Kåre Egil Roko, Torbjørn Rønningen, Helge Andreas Larsen og Erland Arstad

De som sluttet

To dommere har sluttet i 2013. Det er:

Inger Marie Dons Jensen, og Kjell Eriksfallet. Dons Jensen har vært lagdommer fra embetet ble opprettet i 1995, mens Kjell Eriksfallet ble utnevnt i 2003.

Og de som begynte

Tre dommere har begynt i 2013. Det er:

Lagdommer Johannes Høy, født 1968, cand jur 1994, utnevnt til lagdommer i 2012 og tiltrådte 1. januar 2013. Han har tidligere vært politijurist i Narvik politidistrikt og Vestoppland politidistrikt, dommerfullmektig ved Hedmarken tingrett og advokat og partner i Advokatfirmaet Mageli ANS.

Lagdommer Johannes Høy

Lagdommer Terje Hoffmann, født 1956, cand jur 1983, utnevnt til lagdommer i 2013 og tiltrådte 1. januar 2013. Han har vært førstesekretær/konsulent i Prisdirektoratet, konsulent/kontorsjef Oslo likningskontor, dommerfullmektig ved Bodø byrett og advokat og partner i advokatfirmaet Wiersholm.

Lagdommer Terje Hoffmann

Lagdommer Dagny Raa, født 1966, cand jur 1994, utnevnt til lagdommer i 2012 og tiltrådte 1. mars 2013. Hun har vært førstekonsulent i Finansmarkedsavdelingen i Finansdepartementet, dommerfullmektig ved Nordmøre tingrett og ved Oslo tingrett, politifullmektig ved Oslo politidistrikt, advokat i Finansnæringens Hovedorganisasjon, advokat i Simonsen Advokatfirma DA og advokat i Hovedorganisasjonen Virke.

Lagdommer Dagny Raa

Saksavviklingen

Eidsivating lagmannsrett mottok totalt 825 nye saker i 2013. Dette var en klar nedgang fra året før, da det innkom 913 saker.

Av de saker lagmannsretten behandler, går det et hovedskille mellom straffesaker og sivile saker. Et annet skille går mellom anke over dom (i det vesentlige materielle realitetsavgjørelser) og anke for kjennelse/beslutning (i det vesentlige prosessuelle avgjørelser, dvs. avgjørelser som har med saksbehandlingen å gjøre eller foreløpige avgjørelser av materielle spørsmål). Fordelt på hovedkategoriene straffesak/sivil sak og underkategoriene anke over dom/anke over kjennelse og beslutning, har sakstilgangen vært slik de siste 5 årene:

Tabell 1	2009	2010	2011	2012	2013
Straffesak – anke over dom	325	314	332	353	323
Straffesak - anke over kjennelse/beslutning	255	217	251	263	240
Sivil sak – anke over dom	142	127	168	158	128
Sivil sak – anke over kjennelse/beslutning	119	134	161	139	134
	841	792	912	913	825

I tillegg til dette kommer begjæringer om overskjønn, stevninger i trygdesaker og gjenåpningsbegjæringer.

Lagmannsretten avgjorde 811 saker i 2013. Dette fordeler seg slik på de samme hovedkategoriene (igjen er overskjønn, trygdesaker og gjenåpningsbegjæringer holdt utenfor):

Tabell 2	2009	2010	2011	2012	2013
Straffesak – anke over dom	325	318	323	348	320
Straffesak - anke over kjennelse/beslutning	253	220	251	261	237
Sivil sak – anke over dom	142	133	155	159	126
Sivil sak – anke over kjennelse/beslutning	120	132	151	143	128
	840	803	880	911	811

Det er mange årsaker til at antall avgjorte saker varierer fra år til år. En viktig forklaring er at ingen sak er lik, og at det ikke kommer fram i en slik enkel oversikt. Noen straffesaker blir avgjort i løpet av et par timer, mens andre saker blir avgjort etter muntlige forhandlinger som kan gå over flere uker, kanskje måneder. I statistikken er likevel én sak en sak uavhengig av både antall dager i retten, antall tiltalte, antall vitner og hvor lang tid det tar å skrive dommen.

Det ble i 2013 behandlet 5 saker der forhandlingene varte lengre enn 2 uker. Dette gjaldt to straffesaker om seksuallovbrudd – hvorav den ene var den såkalte Vågå-saken som vakte stor mediaoppmerksomhet. Den varte i nesten 5 uker. Videre gjaldt det en straffesak om menneskehandel og en meget omfattende straffesak om økonomisk kriminalitet. Den siste saken begynte 4. november 2013 og gikk til slutten av januar 2014. Også en sivil sak – sak om erstatning til grunneiere som følge av etableringen av forswarets skytefelt i Åmot kommune (regionfelt Østlandet Gråfjellet), varte i over 2 uker.

Saksbehandlingstid

En annen måte å vurdere lagmannsrettens arbeid på, er å se på saksbehandlingstiden, fra en sak kommer inn til retten til det foreligger en avgjørelse, i form av en dom eller en kjennelse. Stortinget har for mange år sida sagt at lagmannsrettene bør klare å ferdigbehandle en anke over en sivil dom på 6 måneder (180 dager), mens en anke over kjennelse/beslutning bør kunne behandles innenfor 30 dager.

For straffesaker er målet at anke over dom skal være ferdigbehandlet i løpet av 3 måneder, enten det er tale om en sak som skal gå for en lagrette/jury, for en meddomsrett eller kun for tre juridiske dommere (fagdommere).

Tabellen under viser Eidsivating lagmannsretts gjennomsnittlige saksbehandlingstid – i dager – for ulike kategorier av saker de siste 5 åra, samt Stortingets målsettinger:

Tabell 3	2009	2010	2011	2012	2013	Målet
Straffesaker						
Lagrette	128	159	152	152	153	90
Meddomsrett begrenset anke	89	81	102	118	105	90
Meddomsrett bevisanke	140	127	153	123	197	90
Fagdommersaker	74	82	99	107	104	90
Anke over kjennelse /beslutning	4	7	5	5	6	
Sivile saker						
Anke over sivil dom	143	121	113	132	143	180
Anke over kjennelse /beslutning	35	38	30	41	50	30

Det er ikke satt opp noe måltall vedrørende saksbehandlingstid for anker over kjennelser/beslutninger i straffesaker. Om lag to-tredeler av disse sakene gjelder varetektsfengslinger, der enten siktede har anket fordi tingretten har fengslet siktede eller politiet har anket fordi tingretten ikke fant at vilkårene for fengsling forelå. Fengslingssakene skal behandles umiddelbart, og det ikke uvanlig at en sak som kommer inn med posten om morgenen blir avgjort i lagmannsretten samme dag.

Anker over kjennelser/beslutninger i straffesaker omfatter ellers bl.a. midlertidige førerkort-beslag, besøksforbud og tvister om oppnevning av forsvarere og bistandsadvokater.

Det framgår av tabellen at saksbehandlingstiden – særlig om man ser det i et 5-års perspektiv – dessverre har økt for alle kategorier av saker. Det er kun for anke over dommer i sivile saker at lagmannsretten nå er innenfor den normen som Stortinget har satt opp.

Lagmannsretten liker ikke denne utviklingen. Saksbehandlingstiden er en funksjon av mange forhold, der særlig antall innkomne saker, størrelsen og kompleksiteten på sakene og tilgjengelige ressurser i domstolen, er styrende. Alle disse forholdene ligger utenfor lagmannsrettens kontroll.

Når det gjelder saksbehandlingstiden i 2012 og 2013, vil vi særlig peke på de store utskiftingene i dommerkollegiet som har skjedd. Det tar tid for nye folk å bli fullt ut operative i dommerjobben, og det første året går det dessuten mange dagsverk til det obligatoriske "Startkurset for dommere". To av våre faste dommere har dessuten vært i permisjon de to siste årene. Lagmannsretten har også vært rammet av den stillingsstoppen som ble innført i domstolene sommeren 2012. Det er ellers så få ansatte i Eidsivating lagmannsrett at relativt små endringer i bemanningen raskt gir seg utslag på saksavviklingen.

Det er likevel vår jobb å ta imot de sakene som til enhver tid kommer, og vi må akseptere det antall stillinger og det budsjettet vi får tildelt. Internt kan vi derimot bl.a. forbedre våre rutiner, heve vår kompetansen og drive aktiv saksstyring, men uavhengig av slike tiltak vil det være svært vanskelig å nå Stortingets måltall. Skal vi greie det, må lagmannsretten enten tilføres ytterligere ressurser eller ankeadgangen reduseres.

Restanser

Endringene i lagmannsrettens restanser framgår av følgende tabell (restanse ved årets utløp):

Tabell 4	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Straffesaker						
Lagrette	7	10	11	9	5	10
Meddomsrett begrenset anke	3	1	4	4	3	4
Meddomsrett bevisanke	6	8	9	5	13	14
Fagdommersak	2	10	5	8	11	14
Anke over kjennelse /beslutning	5	5	2	1	3	8
Sivile saker						
Anke over dom	52	51	45	59	58	61
Overskjønn	6	11	2	4	2	2
Anke over kjennelse /beslutning	12	10	12	22	18	23

Litt om behandlingen av straffesaker i lagmannsretten

I utgangspunktet kan alle de avgjørelsene tingretten treffer i straffesaker ankes til lagmannsretten. Lagmannsretten skiller mellom anker over tingrettens dommer i straffesaker og over tingrettens beslutninger og kjennelser i disse sakene.

Anker over tingrettens dommer må først gjennom en såkalt *ankesiling*, dvs. at tre lagdommere (ankeutvalget) etter nærmere bestemmelser avgjør om anken skal henvises til ankebehandling eller ikke.

Hvis domfelte anker, og saken gjelder en forbrytelse som etter loven kan medføre fengsel i mer enn seks år, har domfelte krav på å få saken opp for lagmannsretten. I praksis gjelder

dette i det vesentlige de aller groveste voldsforbrytelsene, drapssakene, de grove sedelighetssakene (typisk voldtekt) og grove narkotikasaker.

I saker hvor påtalemyndigheten ikke har påstått, og tingretten heller ikke har idømt, annen reaksjon enn bot, inndragning eller tap av retten til å føre motorvogn, må ankeutvalget uttrykkelig samtykke i at saken behandles for lagmannsretten. For å gi slikt samtykke, må det foreligge særlige grunner.

For alle andre saker gjelder den regel at saken ikke blir henvist til ankeforhandling, dvs. realitetsbehandlet av lagmannsretten, dersom ankeutvalget enstemmig finner det klart at anken ikke vil føre frem. Den vurderingen foretar ankeutvalget på grunnlag av tingrettens dom og det som er anført i anken og tilsvaret til denne. I tillegg kan ankeutvalget forholde seg til saksdokumentene.

I 2013 ble 38,9 % av sakene som ble anket til Eidsivating lagmannsrett, henvist til ankebehandling. Lagmannsretten avsa i 2013 113 dommer i straffesaker

Anke over kjennelse/beslutning

I 2013 fikk lagmannsretten inn 240 anker over kjennelser og beslutninger. De aller fleste av disse gjaldt anke i saker om varetektsfengsling, men det var også mange saker som gjaldt førerkortbeslag og saker om besøksforbud.

Sakene blir avgjort etter skriftlig behandling. Det ble i 2013 avsagt 158 kjennelser.

Nytter det å anke straffesaker til lagmannsretten?

Et relevant spørsmål er om det har noen hensikt å anke en straffesak til lagmannsretten? Blir tingrettens avgjørelser stort sett stående, eller er det reelle utsikter til å få et annet resultat?

Vi har ikke utarbeidet noen oversikt over det for 2013, men lagdommer Ørnulf Røhnebæk har foretatt en manuell gjennomgang av om hva som skjedde med straffesakene i 2012. Selv om hver sak må vurderes for seg, kan akkumulerte tall likevel være av interesse.

Tabell 7

Anke over dom	Innkomet	Ingen endring	Endret	Endringsprosent
Avgjort før henvisning (5 saker om forelegg holdt utenfor)	226	196	30	13,3
Avgjort etter henvisning				
- Lagrette	19	12	7	36,8
- 6-årssak, meddomsrett	18	12	6	33,3
- Meddomsrett, bevisanke	37	14	23	62,2
- Fagdommersak	48	14	34	70,8
Samlet, etter henvisning	121		70	57,9
Samlet, anke over dom	347		100	28,8
Anke over kjennelser/ beslutning				
- Fengsling	179	152	27	15,0
- Andre sakstyper	86	75	11	12,8
Samlet, kjennelser og beslutninger	265	228	38	14,3
Samlet, alle anker	612		138	22,5

Hovedtallet finnes i nederste linje: Lagmannsretten fikk i 2012 inn 612 straffeanker (5 foreleggssaker er her holdt utenom, fordi lagmannsrettens prøving ikke innebærer noen overprøving av en tingrettsavgjørelse). Det ble gjort materielle endringer i 138 saker. I prosent utgjør det 22,5. Kort oppsummert skjer det altså endringer i nesten 1 av 4 saker.

Om man går litt nærmere inn i tallene, var det litt større tilbøyelighet til å foreta endringer i dommer enn i kjennelser/beslutninger. Prosenten er henholdsvis 28,8 og 14,3.

Kategoriene «meddomsrett bevisanke» og «fagdommersak» skiller seg klart ut. Her skjedde det endringer i 62,2 og 70,8 prosent av tilfellene. Dette må likevel sees i sammenheng med at det her er tale om de reelt silte sakene, saker der det ikke var klart for et enstemmig ankeutvalg at anken ikke kunne føre fram. At det gjøres endringer i så mange av de sakene som henvises kunne kanskje tale for at enda flere saker burde henvises.

Litt om behandlingen av sivile saker i lagmannsretten

I 2013 kom det inn til lagmannsretten til sammen 128 anker i sivile saker over dommer fra tingrettene eller jordskifterettene.

Samme år avsluttet vi behandlingen av 126 sivile saker. I noe over halvparten av disse sakene (60 saker, dvs. 48 %) ble det avsagt dom. Nesten alle de sakene ble undergitt en ny realitetsvurdering ut fra det som anken gjaldt. I et par saker ble det avsagt dom på prosessuelt grunnlag, f.eks. fordi førsteinstansens dom måtte oppheves pga. saksbehandlingsfeil.

Av de 126 sivile ankesakene som ble avgjort ved dom, førte 16 saker frem, 11 saker førte delvis frem, mens 33 saker førte ikke frem.

Av de ankesakene som ikke ble behandlet på ny i lagmannsretten, utgjorde barnevernsakene den største gruppen. I slike saker er hovedregelen at de ikke skal undergis noen ny behandling i lagmannsretten, jf. tvisteloven § 36-10 tredje ledd. Disse sakene har allerede vært gjennom to instanser før de kommer til lagmannsretten: Fylkesnemnda for sosiale saker og tingretten. For at slike saker også skal undergis en behandling i lagmannsretten, må det gis samtykke til det. I 2013 ble det gitt samtykke til behandling i lagmannsretten av 2 slike saker, mens det i 20 saker ikke ble gitt samtykke.

I saker som gjelder en formuesverdi på under 125.000 kroner, må det også gis samtykke for behandlingen av sakene. I 2013 ble 8 slike saker avgjort ved at det ikke ble gitt samtykke til behandling i lagmannsretten.

En stor del av ankene i sivile saker for lagmannsretten blir ellers avgjort fordi partene inngår utenrettslig forlik under saksforberedelsen for lagmannsretten (17 saker ble avsluttet på den måten i 2013), eller eventuelt under ankeforhandlingen med rettsforlik (4 saker i 2013). Et ikke ubetydelig antall anker blir også trukket (15 saker i 2013), og noen anker blir avvist av formelle grunner (5 saker i 2013).

Lagmannsretten har også en snever adgang til å nekte en anke fremmet dersom de tre dommerne i ankeutvalget klart mener at anken ikke vil føre fram. Det er få saker som blir nektet fremmet på det grunnlaget. I 2013 gjaldt det 2 saker.

Tallene ovenfor kan tyde på at enkelte anker blir inngitt for å komme i en forhandlingsposisjon, og at det kan virke. Tallene viser videre at mange parter oppnår enighet uten bistand fra lagmannsretten i perioden fram til ankeforhandling, jf. de 17 utenrettslige forlikene som ble inngått. Ofte ser lagmannsretten at enigheten oppnås tett oppunder berammet ankeforhandling – kanskje fordi risikoen knyttet til fullt tap blir klarere og klarere for partene jo nærmere forhandlingene kommer. Da kan et magert forlik likevel være å foretrekke.

Oversikten viser ellers at en del rettsforlik blir inngått under selve ankeforhandlingen.

Hva slags sivile ankesaker behandler lagmannsretten

Lagmannsretten avsa som nevnt ovenfor dom i 60 saker i 2013. Oversikten nedenfor viser, etter en grovsortering, hva slags saksområder dette refererer seg til:

Emne/saksområde i anken	Antall
Barnelov	11
Entreprise og håndverkertjenester	1
Arbeidsrett	5
Fast eiendom (grenser, bruksrett)	4
Forsikring, erstatning, tingsskade	10
Arv, skifte, oppgjør mellom samboere	2
Avtalerett, avtaletolkning	6
Personskade	2
Mangler ved kjøp av bolig (avhendingsloven)	5
Pengekrav	1
Skatt, avgift	2
Psykisk helsevern	2
Barnevern	2
Annen kjøpsrett	2
Førsteinstanssaker - trygderettssaker	4

Anker til Høyesterett

Lagmannsrettens sentrale oppgave er å kontrollere tingrettene – når parter ber om det gjennom anker – og rette opp eventuelle feil. Men også lagmannsretten blir overprøvd og kontrollert – av Høyesterett.

Lagmannsretten fører en manuell statistikk over hvor mange av våre avgjørelser som ankes til Høyesterett og hva som blir utfallet av Høyesteretts behandling. For 2013 ser statistikken slik ut:

		Nektet fremmet	Forkastet	Opphevet	Avvist	Hevet	Endret resultat
Sivile saker:							
Anke over dom	46	31	10	2	1		2
Anke over overskjønn	1	1					
Anke over kjennelse/beslutning	45	9	25	3	5	3	
Straffesaker:							
Ankeprøving	33		26	2	4	1	
Anke over dom	47	33	1	3	3	3	4
Anke over kjennelse/beslutning	14		10		3	1	
SUM	186	74	72	10	16	8	6

Oppsummert har Høyesterett opphevet 10 av lagmannsrettens avgjørelser, samt at resultatet er endret i 6 saker. De øvrige 170 avgjørelsene ble stående. Det er vi fornøyd med.